

A Magyar Nemzet röviden beszámolt a Vigadó tervpályázat eredményéről, arról a heves vitáról, amely másfél hete zajlott le a Magyar Építőművészek Szövetségében. A vitában felszólaltak a legnevesebb építőművészek és az ott lefolyt szócátákról azóta sokat beszélnek. A Vigadó-vita több okból érdeklő a közvéleményt. Elsősorban azért, mert egyik legértékesebb műemlékünk megmentéséről, jövőjéről van szó. A vita tartalma azért beszédtema a közönség körében, mert nem alakult ki egységes álláspont az újjáépítés kérdésében. Végül arról is sok szó esik, hogy az egyik felszólaló burkolt vádaskodásával alaposan vihart kavart az építőművészek körében.

A vita bővebb ismertetésével az a célunk, hogy olvasóinkat tárgyilagosan tájékoztassuk a történekről, ismertessük a helyes állásfoglalásokat. A vita »első felideje« lezajlott, a második fordulóra hétfőn kerül sor. A hétfői vita iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg az építőművészek és a közönség körében.

Az eddigi eredmények

A Magyar Építőművészek Szövetségében beszéltünk több építőművésszel, köztük Rác Györggyel és a beszélgetésből az alábbi eredményeket szűrtük le.

1. A Vigadó-terv kapcsán tévesen merült fel a Vörösmarty-szobor »elköltöztetése«. A szobor továbbra is a helyén marad — ez az építőművészek egységes álláspontja. Elvitelét semmi sem indokolja, legfeljebb egyesek azt szeretnék, hogy a szobrot fordítsák a Váci utca felé és ne a Haas-épület felé tekintsen, hanem a főváros egyik legrégibb utcájának torkolata felé. De ez az ügy teljesen független a pályázattól.

2. A Vigadó-tömb két részből áll. Az egyik rész, a tulajdonképpeni Vigadó-épü-

let — amelyet Feszl Frigyes épített 1859—1864-ben, Pollack Mihály 1849-ben elpusztult régi Vigadója helyén és maradványainak felhasználásával — változatlanul megmaradna, illetve eredeti állapotában állítanák helyre. Ez az épületrész műemlék.

3. A másik épületrész, az úgynevezett Haas-palota — nem műemlék. Igaz, régi, múlt század végi épület, de nincs semmiféle műemlék vonatkozása és mint az egyik felszólaló elmondotta: Feszl Frigyes mellőzésével a bécsi udvar kegyeltjével, Linzbauer Istvánnal tervezett meg 1871-ben Pest város akkori vezetősége. Eppen azért, mert a Haas-palota, a Vörösmarty tere néző rész értéktelen bérház volt, a pályázaton részt vett építőművészek többsége le akarja bontatni.

Üvegpalota?

A Vigadó tervpályázaton az első díjat Weichinger Károly, Jurcsik Károly, Virág Csaba és Bonta János közös terve nyerte. A 12 tagú bíráló bizottság a 35 benyújtott pályatervből ezt találta kivitelezésre a legalkalmasabbnak.

Az építőművészek döntő többsége is helyesli az első díjas terv elvi elgondolásait, legfeljebb apró részletekkel lehet vitázni, például azzal, hogy az üvegpalota — tehát a

Vörösmarty tere néző rész — arányai egyesek szerint nem megfelelőek, vagy a homlokzata ellen tettek egyesek észrevételt.

A díjnyertes tervezők a lebontásra kerülő Haas-palota helyére sima, modern épületet akarnak. Egyesek ellenzik ezt a megoldást, főleg azért, mert nem tudják: a Haas-palota nem műemlék, értéktelen eklektikus tucatépület. Sokan nem szeretnék, ha lebontanák, mert már megszokták. Vannak, akik féltik a tér összhangjának rontását az üvegépülettől, mások a Vigadó szépségét látják lecsökkentve, ha az üvegpalotát felépítik.

Mi a véleményük ezekről a szakértőknek, tehát az építőművészeknek? Kerülhet-e üvegpalota a régi városnegyedbe? Mi lesz a tér egységével, ha az üvegpalotát felépítik?

Major Máté Kossuth-díjas akadémikus, egyetemi tanárnak ez a véleménye:

»A tervpályázat a Vigadó műemléki értékeinek minél tökéletesebb megőrzését, eredeti állapotában való helyreállítását szabta feladatul. A műemlék kiegészítése újból teljes tömbbé, egybekomponálás az újjal, csak mai módon, csak a korszerű építéssel eszközeivel, anyagaival, szerkezeteivel és formáival történhet. A XIX. század építésének hangjára csak a XX. század hangja felelhet, külön-

ben ismét belesodródunk az archizálásba, az eklektizálásba, mindabba, amelynek ideológiai lehetlenségeit éppen most kezdtük belátni.«

Mi a korszerű?

»A közvélemény — mondotta Major Máté Kossuth-díjas — nincs tisztában azzal: mi a korszerű. Igaz, hogy a korszerű ideológiai megfogalmazása nem könnyű, de egy példa jobban megvilágítja a kérdést. Annak idején a gotika Franciaországban virágzik ki, de elterjed mindenütt egész Európában, még ott is, ahol a termelőerők, a társadalom, a politikai forma fejlődése még alacsonyabb szinten mozog, mert akkor ez a korszerű. A kor embere ebben érzi önmaga, egész gondolatvilága legtökéletesebb kifejeződését. És mert ez a korszerű, a román stílusban formált szentélyekhez gotikus hosszházakat kapcsolnak, román templomokra, világi épületekre rárakják a korszerűség képzetét keltő gotikus részformákat. Nyilván akkor is voltak konzervatívok, a közvélemény egyideig ellenáll az újnak, de az új, a haladó mindig diadalmaskodik.

Tudatosan kell keresnünk a korszerűséget az építészetben is. Az elektronikus gépfantáziák, a holdbébi, az interkontinentális rakéták, de — maradjunk csak lejjebb —, csak a higiénikus, kényelmes öltözködés és az áramvonalas autó

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: ... **Mi van a VIGADÓ VITÁJA**

Cím: ... **hátterében!**

Forrás: ... **Hétfőn folytatják a nyilvános vitát**

Magyar Nemzet 1957. 11. 10.

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *F25.81*

11.1957.11

Személy

Helyszám

korában, éppen az építészetben álmodjuk vissza dédapáink vitézkötéses díszmagyarját és csótáros lovakkal vont aranyozott díszhintóját? Nem, ezzel a retrográd álommal végleg le kell egyszer számolnunk.

Erre a tere végre egy színvonalas, korát határozottan és jól képviselő, komoly építészeti hangsúlyra van szükség, amely mint a mágnés, magához húzza a tekintetet, s eltereli a figyelmet a többi épület esztétikai jelentéktelenségéről. Egy ilyen acélváz, csupaüvea épület — amilyen az első díjas terv — rendkívül jól betöltheti ezt a városképi szerepet. Nagy üvegfelülettel, e nagyszabású középületben zajlanatának őszinte megmutatásával a laikus nézőt is rávezetheti az új tartalom és az új forma összefüggéseinek felismerésére és megértésére.«

Ez a véleménye Major Máté Kossuth-díjas professzornak a műemlék Vigadó korszerű új szárnyáról, a Vörösmarty tere néző homlokzatról és a régi stílusú műemlék összhatására.

A régi és az új egymás mellett

Megférhet-e egymás mellett a két épület, a műemlék Vigadó, amelynek falai között Liszt Ferenc és Wagner is megfordult, az új modern stílusú épülettel?

Az építőművészek döntő többsége igennel felel a kérdésre. Rác György ezeket mondta: — A sima, modern épület egyszerűségével még jobban kihangsúlyozza a régi épület sok szépségét. Olyan ez, mint a sima estélyi ruhán az ékszer. A tarkaszínű anyagon a legszebb ékszer is elvész, a sima, egyszínű ruhán kiemelkedik.

Néhány példát is feljegyeztünk arról, hogy az építészei gyakorlatban általános a stílusok egymás melletti »rokonsága«, gyakori a régi és az új stílus egymás melletti alkalmazása. A Belvárosi templom egyik része például barokk, másik része gotikus. Az összehatás mégis nagyon szép! A krakkói Wawel gotikus épületben reneszánsz fülkéket építettek. A prágai Óváros háza előterében pár évvel ezelőtt bronzkeretes üvegliftet terveztek és építettek a csehszlovákok. A gotikus belső tér ezer szépségét az egyszerű üvegfalú lift még jobban kiemeli. Ha a liftet gotikusan építették volna — hámisítás, merénylet lett volna.

Végül beszámolunk arról, hogy Károlyi Antal építőművész felszólalása több gyánúsítást tartalmazott. Ezeket többen visszautasították. Az ügynek valószínűleg folytatása lesz, mert Farkasdy Zoltán, Janáky István és Pogány Frigyes fegyelmi vizsgálatot kértek Károlyi Antal építőművész ellen.

*

Helyreállítják a Vigadó tetőzetét

A Művelődésügyi Minisztérium intézkedésére elkészült a Vigadó tetőzetének helyreállítási terve, mégpedig nemcsak a romos műemléképület megóvása érdekében, hanem a régi tetőzet mintájára. Feszl Frigyes műremekét most már nemcsak a további pusztulástól védik meg, hanem az eredeti tető újjáépítése a helyreállítási munka szerves része is lesz. Mihelyt a tető elkészül, a belső épületrészek belső megóvási munkálatait is megkezdik.